

SAKMAI FOLYÓIRATOK, HÁLÓZATI HÍRADÓK

A MAGYAR KÖNYVSZEMLE elmúlt évi utolsó (4.) számában az olyan könyvtörténeti cikkek mellett, mint például az első magyar kartézianus tankönyvnek, Szilágyi Tönkö Márton debreceni professzor 1678-ban Heidelbergben kiadott „Philosophiá”-jának megjelenési körülményeiről szóló tanulmány, továbbá a „Közlemények” és a „Magyar könyvesház” c. rovatokban publikált adalékok (egyebek között a *Régi magyarországi nyomtatványok* első kötetéhez adott pótlások és kiigazítások), több érdekes sajtótörténeti közleményt olvashatunk: az egyik Barsi József bicskei pap, majd olmützi várfogoly 1848 novemberi lapalapítási tervéről, a másik a visszaszoruló klasszicizmus folyóiratáról, a Felső Magyar Országú Minerváról (1825—1836) szól. Igen érdekes a Könyvszemle ismertetése az irodalmi ízés változásait tükrözö öt véleménykutatásról, négy korszak magyar íróinak olvasmányairól: az elsöt Kiss József lapja, *A Hét* szervezte 1893-ban, a másodikat Gyalui Farkas (ez 1902-ben *Legkedvesebb könyveim* címmel a Singer és Wolfner kiadónál meg is jelent), a harmadik a sorban Köhalmi Béla *Könyvek könyve* volt (1918, Lantos), a negyedik ugyancsak Köhalmi Béláé (*Új könyvek könyve* 1937), az utolsó pedig Batári Gyula nevéhez fűződik (*Írók könyvek közt. Kortárs magyar írók vallomásai olvasmányaikról.* 1974). Érdekes a cikket záró táblázat: az öt „ankét” megnyilatkozói által legtöbbször említett magyar és külföldi írók-költök névsora. — A Könyvszemlének ebben a számában is folytatódik a magyar könyvtörténeti szakirodalom bibliográfiai regisztrálása: a most közölt 1976. évi könyvészzettel a vállalkozás immár napjainkhoz ért.

A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS 7—8. (júl.—aug.), összevont száma közli az ENSZ-szervezetek információs rendszereinek és szolgáltatásainak címtárát — emiatt érdemes a könyvtárosnak—dokumentátornak állandóan keze ügyében tartania ezt a számot, mert együtt találja benne az Egyesült Nemzetekkel kapcsolatos rengeteg névrövidítés feloldását. Egy ausztrál szerző, G. Stecher áttekintéséből a könyvtárak tevékenységének, teljesítményeinek számszerű értékeléséhez kaphat szempontokat az olvasó. Az elsősorban a felsőoktatási könyvtárak nézőpontjából készült tanulmány olyan ismérveket elemez, mint például a használók „elégedettsége”, a szolgáltatás (állomány, könyvtárközi kölcsönzés) hatékonysága, az erőforrások felhasználásának gazdaságossága, a dokumentumok használatára fordított idő. —

Érdekes, terminológiai szempontból számunkra is tanulságos a lengyel tudományos tájékoztatási folyóiratban zajló vita egyik résztvevőjének cikke, amelynek fordítását teljes terjedelmében közli a TMT. W. Píróg megállapítja, hogy a „tudományos, műszaki és gazdasági információ” elnevezés az 1971. évi lengyel minisztertanácsi határozat megjelenése óta felváltotta a korábban használt „tudományos-műszaki és gazdasági információt” kifejezést. A „tudományos információ” megjelölés alapelnevezésnek fogadható el, a „műszaki és gazdasági” jelző pedig másodlagosnak. A „tudományos, műszaki és gazdasági információ” kifejezés egyenértékű a „tudományos információ” meghatározással. Szerinte a terminológiai problémát a szovjet szakemberek oldották meg a legsikeresebben azáltal, hogy három elnevezést különböztetnek meg: az ismert értelemben vett *tudományos információt*; a *tudományos információs tevékenységet*; valamint az *informatikát*, amely a tudományos információ rendszerének és sajátosságainak (nem tartalmának), valamint a tevékenység törvényszerűségeinek, elméletének, történetének, módszertanának és szervezésének kutatásával foglalkozik. — A folyóirat egyéb írásai közül kiemeljük még a szovjet komplex könyvtári információs rendszer kialakításának alapeit ismertető cikket, valamint az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ miskolci fordító irodájának (a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának keretében működik) hat éves tevékenységéről szóló beszámolót. (Az iroda 187 fordítót foglalkoztat, bevételre 1977-ben csaknem 2,5 millió forint volt.)

Az ORVOSI KÖNYVTÁROS 1978/2. száma közli az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ elmúlt évi munkájáról szóló jelentést és az intézmény idei tervét. Mivel az OOKDK legfontosabb statisztikai mutatói a Könyvtáros júliusi számában közzétett összehasonlító táblázatunkban megtalálhatók, sőt a közeljövőben a szakkönyvtári adatok újabb elemzésével is találkozhatnak majd olvasóink lapunkban, a beszámolóból, illetve a tervből csupán két közlést emelünk ki: az elmúlt év folyamán nem került sor az OOKDK-nak és Semmelweis Orvostudományi Egyetem központi könyvtárának tervezett egyesítésére; az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ kapcsolatba lépett az onkológiai szakirodalom számítógépes feloldozását végző franciaországi központtal, amelytől próbatuttatás céljára meg-

kapta a SABIR-rendszer egy mágnes-szalagját, s a sikeres próba alapján megállapodást kíván kötni a rendszer átvételéről. — Az Orvosi Könyvtáros cikkek közül ki kell emelni *Korsós Lászlóné* egri könyvtáros cikkét a számítógépek dokumentációs alkalmazásáról. Erénye, hogy nagyon világosan tárgyal alapkérdéseket, amelyeket nemcsak a szakkönyvtárosoknak, hanem előbb-utóbb a közművelődési és az egyéb hálózatok munkatársainak is meg kell ismerniük. A hálózati híradó négy külföldi közleményéből egy a bolgár orvostudományi és egészségügyi információ ágazati rendszerének szervezeti szabályzatát ismerteti, kettő csehszlovák tapasztalatokat közvetít (az orvostudományi bibliográfiáról, illetve a hagyományos irodalomkutatások relevanciájáról), a negyedik pedig a varsói központi orvosi könyvtár munkáját mutatja be.

A CSONGRÁD MEGYEI KÖNYVTÁROS 1978/1—2. (július) jelzésű számában a terjedelem legnagyobb részét az elmúlt évi számvetés foglalja el: nemcsak a tanácsai és a szakszervezeti könyvtárak 1977-es főbb adatainak táblázatából áll a megyei mérleg, hanem a tanácsai hálózat részletező, jó szempontok szerint összeállított adatsoraiból és a hozzájuk fűzött részletes, alapos szöveges elemzésből is. Ezek szerint mind az olvasók, mind a kölcsönzött kötetek száma növekedett az elmúlt évben (az olvasóké 2891-gyel), s az emelkedés csaknem teljes egészében a tanácsai hálózatban mutatkozik, ezen belül is a városokban: Szegeden 1902, a többi városban 1036 beiratkozással bővült az olvasótábor. Nem árt hangsúlyozni ismét, hogy az olvasás tartalékterületének továbbra is a nagyobb településeket kell tekinteni, s különösen a külső részek, lakótelepek ellátásának javításában nagyok a fejlesztés lehetőségei, de feladatai is! Az iskolai könyvtárak 1977-es teljesítményeiről rövid szöveges ismertetés szól, hasonlótl szívesen olvastunk volna a szakszervezeti mérleg kiegészítéseként is.

— A szám egyéb közleményeinek sokszínű témaköre (például egy előkerült hungarikum ismertetése, az Olvasó munkásért pályázattal kapcsolatos cikksorozat, a makkói járás könyvtári állományát elemző fontos sorozat újabb írása, a gazdag krónika-rovat és a megye könyvtárügyéről megjelent sajtópublikációk repertórium) egyben a Csongrád megyei Könyvtáros kívánatos fejlesztési irányára is figyelmeztet: elérkezett az ideje annak, hogy e színvonalas helyi könyvtárügyi-könyvtárpolitikai orgánium kilépjen a tanácsai, a szakszervezeti és az iskolai könyvtárak szentháromságából, s valamennyi Csongrád megyei és szegedi könyvtár, tehát a felsőoktatási és a szakkönyvtárak problémáinak szócsovévé is váljék — akár a Könyvtárosok Egyesület megyei szervezetének, akár a helyi könyvtárak együttműködési körének égisze alatt.

KÖNYVTÁRI ÉLET címmel ismét megjelent a KPVDSZ „Radnóti Miklós” Központi Könyvtárának híradója. Az 1978/1-es jelzésű szám bevezetője azt ígéri, hogy az egyéves kihagyás után új életre támadt kiadvány a jövőben rendszeresen meg fog jelenni, a legközelebbi szám éppenséggel július (!) végén. Mivel az első szám is csak augusztus utolsó napján jutott el hozzánk, óva intjük e szakszervezeti híradó kibocsátóit a „túltervezéstől”: a megyei könyvtári híradók évtizedes tapasztalatai alapján legfeljebb évi két megjelenést vegyenek számításba, ennél többre nemigen telik sem erejükből, sem a sokszorosítás teljesítőképességéből. — Egyébként a szépen sokszorosított szám a szakszervezeti központi könyvtár és a budapesti alapszervezetek könyvtári helyzetéről és fejlesztéséről szóló elnökségi határozaton (1977. máj. 10) kívül közli a hálózatnak és nagyobb könyvtárainak elmúlt évi beszámolóit, valamint a központi könyvtár idei munkatervét is. A számot ötlettár és hírek teszik „híradószerevé”.

Lapozgató

● **A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI LEVÉLTÁR ÉVKÖNYVE IV.** című kiadvány (szerk. *Gazdag István*, megj. 1977 [1978]) közli *Bényei Miklós* „Hajdú-Bihar megye helytörténeti irodalma 1973” c. bibliográfiáját. A levéltár közleményeinek 10. kötetére pedig azért hívjuk fel a figyelmet, mivel ez (címe: „*Dokumentumok a termelőszövetkezeti mozgalom Hajdú-Bihar megyei történetéhez*”) a más megyékben folyó *tsz-történeti kutató és feldolgozó tevékenység számára is szolgáló módszerbeli és tartalmi tanulságokkal. Egyik fejezetében például Gazdag István a tsz-történetírás levéltári forrásait tekinti át.*

● **A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése az idén is megjelentette „A magyar könyvkiadás adatai” című statisztikai adatgyűjteményét. Az 1977. évi kötet — összeállítója dr. Varga Alajosné — a korábbiakhoz hason-**

lóan nemcsak sok szempont szerint mutatja be könyvkiadásunk teljesítményeit és „termékmegoszlását”, hanem, ha lehetséges, az elmúlt évek összehasonlítható adatait is közli — sokszor egészen 1945-ig visszamenőleg.

● A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI KÖNYVTÁR ÚJ ÉPÜLETÉNEK SZAKMAI TERVEZÉSI PROGRAMJÁT sokszorosításban, 200 példányban megjelentette a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, valamint az építető könyvtár. A Papp István és dr. Urbán László által összeállított érdekes tanulmányterv 5990 négyzetméter alapterületű épülettel számol, s a szöveges indoklás kívül öt, tanulmányozásra érdemes mellékletet is tartalmaz: a térrendszer funkcionális sémáit; az audiovizuális dokumentumok használatának programját; a gépesítési programot; a hírközlési programot, továbbá az építészeti tanulmánytervet (szintenkénti alaprajzokat).

● A BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM ÉVKÖNYVE 1974/75 című kiadvány 1977-es dátummal, a közelmúltban közrebocsátott kötetéből a tanév történetére és az egyetemen folyó kutatómunkákra vonatkozólag meríthet gazdag ismeretanyagot a vaskos, több mint 400 oldalas összeállítás tanulmányozója. A kötet személyi része különösen sok információt nyújt: például az egyetemi tisztségekről, a kitüntetésekéről, halálhíradásokról, nyugdíjazásokról, a tanszemélyzetről, az egyetemen oklevelet szerzett hallgatókról és természetesen az oktatók és az intézményi munkatársak szakirodalmi tevékenységéről. A kiadvány felelős szerkesztője dr. Héberger Károly, a központi könyvtár igazgatója.

● A SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP repertóriumának megjelent a második, az 1951-es évfolyamot feltáró kötete. A Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában és dr. Nyitrai Lajos szerkesztésében megjelenő repertórium-vállalkozás első kötetéről a Könyvtáros 1978. évi 5. számában emlékezett meg. A szerkesztőség fontosnak tartja a napilap-repertóriumokat, ezért értékelésükre az újabb kötetek megjelenése után visszatér.

● A DER BIBLIOTHEKAR-nak, az NDK könyvtárügyi folyóiratának idei 3. száma két, 1974-ben megjelent magyar nyelvű szakkönyvet ismertet: a Katsányi Sándor által szerkesztett Órák a könyvtárban című munkát dr. Karl-Heinz Jüggel, A munkások könyvtári ellátásának feladatai c. gyűjteményt pedig Erika Tröger mutatja be a német szakembereknek.

● IFJÚSÁGI KLUBOK VESZPRÉM MEGYÉBEN címmel jelent meg a Veszprém megyeiek „Közművelődési kiskönyvtár” sorozatának második kötete. Albert József tartalmas könyvének, amelyet a Veszprém Megyei Könyvtár sokszorosított, kevés a könyvtári kapcsolódási pontja.

● A KÖNYVTÁRKEZELŐI ISMERETEK tankönyvét adta ki sokszorosításban az OSZK KMK. A kiadvány a gimnáziumi fakultatív könyvtárkezelői képzésben ideiglenesen használt hat jegyzetet összesítve, változtatás nélkül tartalmazza. Célja az, hogy tankönyvként is használható segédeszköze legyen a nagyobb könyvtárakban már munkában álló könyvtártechnikusok oktatásának. A könyvet a Népművelési Propaganda Iroda terjeszti, ára 25 Ft.

● ELŐADÁSOK ERDÉLYI JÁNOS KÖNYVMŰVÉSZ ÉLETMŰ-KIÁLLÍTÁSA ALKALMÁBÓL, 1977. MÁJUS 23. címmel bibliofil kötet jelent meg Csüry István szerkesztésében és az Alföldi Nyomda kiadásában. A Debreceni Egyetemi Könyvtár közművelődési tevékenységének keretében évek óta tudatosan foglalkozik könyvművészeti, tipográfiai kultúránk megismertetésével, sorozatos kiállítások és a hozzájuk kapcsolódó tudományos ülésszakok szervezésével teremt fórumot Debrecenben a legjobb magyar könyvművészeknek és a korszerű tipográfiai törekvéseknek. Az egyik legkiválóbb magyar könyvalkotó, Erdélyi János életművének debreceni bemutatása alkalmával például Juhász Ferenc költeményén kívül („A könyv és az ember”) Haiman György „Hol volt Tótfalusi Kis Miklós amszterdami műhelye?”, Erdélyi János „A könyv esztétikája” című előadása hangzott el. A nagyon gondosan megformált, illusztrált kiadványt Csüry Istvánnak „A könyvfogyasztás körei, avagy hogyan mozdítja elő a polgári irodalomszociológia a könyvolvasást” című tanulmánya vezeti be.

KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK

KANDIDÁTUSI ÉS DOKTORI DISSZERTÁCIÓK (1953—1975. január 1) címmel, „A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára kéziratárának katalógusai” sorozat 10. köteteként jelent meg *Kállay István* összeállítására a Tudományos Minősítő Bizottsághoz beadott kéziratok és a megvédés idején nyomtatásban még nem publikált értekezésekéről, amelyek egy példányát az Akadémiai Könyvtár kéziratára őrzi. A kötetben feltárt 6199 disszertáció szakcsoportosítása a TMB besorolása szerint történt, az így megállapított 24 csoporton belül a szerzők betűrendjében követik egymást a leírások. Noha ezekhez nem tartozik szakjelzet, a kötet nemcsak a nagyobb könyvtárak nélkülözhetetlen tájékoztató eszköze,

tárának egyik szolgáltatójáról. A hangfelvételekkel együtt a hozzájuk tartozó könyvek címadatait is leíró, 400 példányban kiadott jegyzék 9 nyelv tanuláshoz kínál segédanyagot.

OROSZ—MAGYAR FORDÍTÁSTECHNIKA a címe az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ *A tudományos tájékoztatás elmélete és gyakorlata* című sorozatában, e sorozat 23. köteteként megjelent munkának. Márkus György könyve 1953 óta az első kísérlet arra, hogy részletesen, alaposan elemezze az orosz nyelvről magyarra történő fordítás egész kérdéskörét. Mivel a gazdag példatárral ellátott, különféle segédleteket (például mértékegység-táblázatokat, átírási jegyzéket) is tartalmazó, a két nyelv sajátosságait meggyőzően feltáró mű nem csupán a műszaki fordítók használatára alkalmas, nemcsak az a fontos, hogy a nagyobb könyvtárak saját részükre megvásárolják, hanem jó, ha beszerzését ajánlják olvasóiknak: tanároknak, fordítóknak, szerkesztőknek is. (165 l., 43 Ft).

FÉJA GÉZARÓL (1908—1978) szól a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyászkeretes sorozatának legújabb bibliográfiai röplapja, amely az író önéletrajza után (Féja Géza 1960-tól nyugdíjba vonulásáig az FSZEK munkatársa volt) az első nekrológokat, az író vallo-másait és a vele készített interjúkat sorolja fel, majd a róla szóló íráskor és a fővárosi hálózatban megtalálható Féja-művek jegyzékét közli.

A SZÁMÍTÓGÉPEK AZ IPARI ÜZEMEK SZOLGÁLATÁBAN címet viseli az Országos Műszaki Könyv-

hanem átnézése és felhasználása a helyismereti gyűjteménnyel rendelkező valamennyi könyvtárban fontos, mivel a földrajztól az irodalomig és a történettudományokig, a művészettörténettől a nyelvtudományokig a legtöbb tudomány-szakban találunk benne a saját területükre vonatkozó címadatokat a könyvtárosok és a kutatók (358 l., 58 Ft).

NYELVLECKÉK címmel kis, sokszorosított füzetben tájékoztatja olvasóit a Szombathelyi Megyei Könyvtár zenemű- és hang-

tár és Dokumentációs Központ „A tudomány és technika újdonságai magyar nyelven” elnevezésű sorozatának 90. füzeté, *Nógrádi Péter* munkája. Az öt fejezetre bontott, friss anyagot feltáró bibliográfia az alkalmazási kérdésekkel, modellezési módszerekkel, a programok iparvállalati felhasználásával foglalkozik mintegy száz referátumában.

A SZABADALMI TÁJÉKOZTATÁS a tárgya az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ „Módszertani kiadványok” nevű sorozatának 45. köteteként, immár második kiadásban megjelent munkának, amelyet hét szerző állított össze. A kötet az alapfogalmak tisztázása után a szabadalmi tájékoztatás magyarországi és külföldi helyzetével, nemzetközi kapcsolataival, a szabadalmi osztályozással, kutatással és tájékoztatással foglalkozik, valamint a tájékoztatás gépesítését és a szabadalmi tájékoztatás eredményeinek felhasználását is tárgyalja. A sok ábrát és illusztrációt is tartalmazó, 298 oldalas, sok-

szorosításban kiadott kötet ára 70 forint.

A SZEGEDI EGYETEMI KÖNYVTÁR MÓRA-KÉZIRATAI (Katalógus és szövegközlés) a címe a *Dissertationes ex Bibliotheca Universitatis de Attila József Nominatae* sorozat 1. sz. kiadványának. (A füzetben levő 1976-os évjelzés sajtóhiba, a kiadvány 1978-ban jelent meg.) Az összeállítás Móra valamennyi, a szegedi egyetemi könyvtárban meglevő kéziratát számba veszi: a már kiadottakat csak leírja, a többieknek szövegét is közli. A

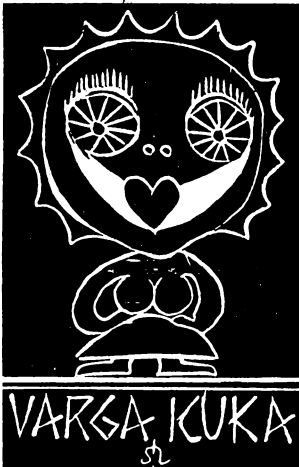

49 teteles, sokszorosított kiadványt Lengyel András gondozta, és ő írta az alapos bevezetőt is.

SZEPT. 1-IG MEGJELENT PERIODIKUS KIADVÁNYOK; STATISZTIKAI ADATTÁRAK; Idegen nyelvű könyvek gyarapodási jegyzéke 1978/2. (ápr. 1.—jún. 30.) (A [szombathelyi] Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár állománygyarapodási tájékoztató); **Irodalomkutatások. Az általános nyilvános könyvtárakban elvégzett irodalomkutatások jegyzéke, 1978. augusztus.** (Berzsényi Dániel Megyei

Könyvtár, Szombathely); **Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom, Referáló lap.** 1978/2. (OSZK KMK); **Könyvtári Tájékoztató. Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának Figyelőszolgálatá 1978/5. sz.; Külföldi Pedagógiai Információ** 1978/1—2., 1978/3—4. (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum); **Külföldi pedagógiai könyvek országos gyarapodási jegyzéke.** 1978/1. (OPKM); **A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája.** 1977. *Index.* M 18640—M 20490; 1978/1. M 20491 — M 20983 (OSZK KMK); **Magyar Pedagógiai Információ.** 1978/1—2.; 1978/3—4. (OPKM); **Mezőgazdasági Olvasó** 1978/1. (Hajdúhadházi Nagyközségi Könyvtár); **Tájékoztató jegyzék vezetők számára** 7. sz., 1978. július (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); **Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból.** 1978. július (Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); **Zenei Szakirodalmi Tájékoztató.** 1977/2. ápr.—jún. (Állam! Gorkij Könyvtár). — **Szakszervezeti könyvtárak működési adatai 1977. Munkahelyek könyvtári ellátása.** „SZAKMA '77”. (OSZK KMK); **A Szolnok megyei könyvtárak 1977. évi eredményei** (Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár, Szolnok).

EX LIBRIS

**M
E
R
A
B
O
N
A**

hanglemeztároló állvány

Speciális függesztőszerkezettel ellátott, félkemény polietilén borító a **MERABONA** állványokon.

A hanglemez nem deformálódik, nem porosodik, könnyen kezelhető. Biztosítja mindazokat a lehetőségeket, amiket a szabadpolcos **MERABONA** könyvállványok adnak.

Megrendelhető: **TOVALL, 9317 SZANY**

Szilágyi Imre munkáiból (Cikkünket lásd a 620. oldalon)

